

шити інфляцію, тобто інновації стають потужним антиінфляційним засобом. У стані економічної стабілізації інновації є основним фактором зростання, не порушуючи при цьому економічної рівноваги.

Що ж стосується реальної економіки, то багатовекторність науково-технічного прогресу, як основи її інноваційного розвитку, призводить до «розмиття» меж кривої виробничих можливостей. Нарешті, реальна економіка виробляє не два, а багато видів продукції, що перетворює область припустимих варіантів розвитку економіки **ОАВС** у певну область в **n**-мірному просторі, яка має «розмиті» межі та знаходиться у стані безперервного розширення. Проте ця область може бути визначеною для кожного *t*-го моменту часу, в неї, на нашу думку, має місце наведена вище економічна динаміка. Ця гіпотеза дуже важлива для розуміння ролі інноваційного розвитку економіки та реалізації державної антикризової політики.

УДК 330.322.003.13

Н. В. Погуда

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ

Проблематика оцінки ефективності антикризового управління належить до найменш розроблених теоретичних питань, хоча зрозуміло, що визначення таких ключових понять, як результат, ефект, критерії та показники ефективності є однією з необхідних передумов формування будь-якої системи управління.

Проблеми розгортання кризи на рівні окремого підприємства є локальними. Окреме підприємство є частиною національної системи. Кризові явища в його діяльності, загроза визнання підприємства банкрутом мають негативні наслідки не тільки для його учасників, але й для усіх суб'єктів макроекономічної системи. Таким чином, у банкрутстві підприємств не зацікавлений жоден суб'єкт макроекономічної системи.

Отже, проблема кризи та банкрутства, його прогнозування та запобігання, має не тільки локальний (для окремого підприємства, проекту), а й загальнодержавний характер. Одним із шляхів

запобігання кризі є залучення інвестицій. Тому розробка методології антикризової політики має базуватися на такому підході, який дозволить ефективно залучати кошти в інвестиційні проекти з врахуванням особливостей та обмежень, які притаманні українській економіці.

Сучасний період в Україні характеризується нестабільністю, труднощами у перебігу інвестиційного процесу. Наслідком нестабільності є високий ступінь ризику, який ускладнює відносини між учасниками інвестиційного процесу.

Рішення щодо інвестування приймають, орієнтуючись на прогноз майбутніх результатів. Інвестора цікавить рівень дохідності, але також має значення і гарантованість запланованої дохідності, впевненість у тому, що в ході реалізації проекту не виникнуть невраховані, «позапланові» негативні витрати. Тому інвестор вкладає кошти у проекти з короткостроковим терміном окупності, оскільки у довгостроковому періоді можуть виникнути ті самі невраховані, небажані витрати.

Короткостроковий попит на капітал виникає при переході підприємства від одного варіанта потужностей до іншого за рахунок інвестування капіталовкладень у виробничі фонди. Довгостроковий попит породжується загальною тенденцією зміни виробничих потужностей з метою одержання прибутку. По суті, короткостроковий попит — це потреба в додаткових вкладеннях, у прирості капіталу за рахунок інвестицій, а довгостроковий — це попит на загальний обсяг виробничого капіталу для одержання прибутку. Так, у галузях легкої промисловості зміна виробничих потужностей може відбутися і за одну добу, малі підприємства можуть збільшити свої виробничі потужності за кілька днів, проте у важкій промисловості для цього потрібні роки [1, с. 112].

Найчастіше в макроекономічних дослідженнях довгостроковим періодом вважається проміжок часу тривалістю 10 років і більше. Але насправді довгостроковий і короткостроковий періоди не є хронологічними визначеннями. Короткостроковий і довгостроковий періоди відрізняються один від одного концептуально, а не за тривалістю. Довгостроковий період триває стільки часу, скільки потрібно цінам, заробітній платі і процентним ставкам для відновлення довгострокової рівноваги.

Інвестиції у довгостроковому періоді є набагато важливішими для економіки ніж у короткостроковому, однак і послідовні короткострокові інвестиції сприяють збільшенню загального капіталу бізнесу в довгостроковому аспекті. Вкладаючи кошти, інвестор,

перш за все, хоче отримати прибуток. Найлегше їх буде отримати у проектах з коротким терміном окупності, оскільки на них мало що вплинуть інфляція, процентна ставка та ін. Однак вкладення коштів на більш тривалий період має велике значення не лише для інвестора, але і для економіки в цілому. Інвестор отримає прибуток навіть більший ніж очікується у проектах з коротким терміном окупності, проте він отримуватиме його не одразу, але лише з часом і існує велика ймовірність ризику. Саме ці причини відштовхують інвестора від вкладення коштів, при цьому коштів, які перебільшують витрати, ніж у проектах з коротким терміном окупності.

Отже, перевага надається проектам із короткими термінами окупності, у той час, як масштабні інвестиційні проекти, які потребують тривалого часу реалізації, відповідно до чинної Методики, відхиляються, хоча саме їх вплив на стабільний розвиток економіки є вирішальним.

Тому дуже важливо мати інструментарій, який дозволяв би залучати інвесторів вкладати кошти не лише в короткострокові проекти, а головне, і в довгострокові. В сучасних умовах існуюча Методика розрахунку економічної ефективності інвестиційних проектів, на жаль, не має досконалого інструментарію.

Так, наприклад, період окупності, який часто використовується для визначення ефективності проекту, має недоліки. Зокрема, основним недоліком такого методу розрахунку періоду окупності є те, що прирівнюється сума інвестицій, начебто вкладена в момент початку інвестиційного періоду, до суми чистого приведенного потоку платежів. Однак на практиці, як відомо, інвестиції здійснюються не одномоментно, а протягом певного інвестиційного періоду. Крім того, у практиці, момент закінчення інвестування рідко збігається з моментом експлуатації. Значно ефективнішою була б така організація реалізації інвестиційного проекту, коли початок експлуатації, так би мовити, вбудовується в інвестиційний період [2, с. 219].

Отже, це свідчить про те, що наведені у Методикі методи розрахунку економічної ефективності інвестиційних проектів мають багато недоліків, які мають бути вдосконалені та приведені до застосування в умовах розвитку української економіки.

Вибір вірних методів та їх успішна реалізація у цій сфері мають відбуватися під безпосереднім впливом державної економічної політики, оскільки ступінь успішності таких адаптаційних процесів є критичним чинником, який визначатиме поступ та темпи посткризового відновлення української економіки.

Література

1. *Растяпін А. В.* Методика оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів // *Фінанси України*. — 2001. — № 2. — С. 111—118.
2. *Никифоров А. Є.* Промислова політика: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. та допов. — К.: КНЕУ, 2008. — 464 с.

УДК 338

А. М. Поручник

КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ ГЛОБАЛЬНОГО АНТИЦИКЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Уже два століття характерною ознакою національного та світового економічного розвитку є його циклічний характер, який виражає динаміку суперечностей капіталістичної ринкової системи від початку їх нагромадження упродовж фази піднесення до критичного загострення в період рецесії з тимчасовим їх розв'язанням через кризу. Лише у післявоєнний період у рамках четвертої довгої хвилі (1950—2000 рр.) у світовому господарстві відбулось понад 100 економічних рецесій, які характеризувались як різною тривалістю, так і різною глибиною порушення економічної рівноваги. Усі вони стали відображенням тих модифікацій, що їх зазнали короткі та середні економічні цикли, а саме: зменшення глибини криз за одночасного зростання їх регулярності, пріоритетність надвиробництва основного капіталу порівняно з надвиробництвом товарів, відсутність різкого зниження цін на товари і послуги у передкризовий період, скорочення тривалості фаз кризи і депресії (рецесії) на фоні подовження фаз пожвавлення і піднесення, а також посилення синхронізації національних бізнес-циклів. Такі трансформаційні зміни коротких і середніх циклів у другій половині ХХ ст. були наслідком, з одного боку, технологічної модернізації економік розвинутих країн, їх зростаючої соціалізації та реструктуризації, поглиблення інтернаціоналізації бізнесу та впровадження інноваційного менеджменту, а з другого, ефективної політики системного державного антициклічного регулювання.

Як свідчить світовий досвід, серед інструментів державного антициклічного регулювання, що їх застосовували усі провідні країни світу протягом ХХ століття, найбільшу ефективність про-